

P
R
O
M
Ě
N
Y

P
R
O
M
Ě
N
Y

K A F K O V Y

Publikace Proměny Kafkovy Proměny vznikala jako společný projekt studentů literárního semináře a výtvarné výchovy pod vedením Mgr. Eriky Čapkové a MgA. Aleksandry Griz Antkowiak v rámci projektu Šablony 2022, financovaného z Operačního programu EU Jan Amos Komenský.

*Když se Řehoř Samsa jednou ráno probudil
z nepokojných snů, shledal, že se v posteli
proměnil v jakýsi nestvůrný hmyz...*

I.

Jakými výmluvami dostali to první dopoledne lékaře a zámečníka zase z bytu, to se už Řehoř vůbec nemohl dovědět, jelikož jemu nebylo rozumět, nenapadlo nikoho, ani sestru, že by on mohl rozumět druhým, a když byla sestra u něho v pokoji, musel se spokojit s tím, že jen tu a tam zaslechl, jak vzdychá a vžívá všechny svaté.

Řehoř zůstal pár dnů zalezlý pod pohovkou a lidského kontaktu se mu dostávalo jedině tehdy, když mu ráno přinesla sestra jídlo a večer ho zase odnesla. Doufal, že když dá své rodině dost času, možná si na jeho novou podobu zvyknou. On sám v tomhle ohledu neměl na výběr. Svůj volný čas využíval k lezení po zdech a k přemítání, jak asi bude vypadat jeho budoucnost. Do své staré práce se už nejspíš nevrátí, takže by se mohl rovnou porozhlédnout po nové. Ale do jakého zaměstnání by přijali Řehoře v podobě velkého brouka? Možná by mohl použít svých křídel a doručovat balíčky a dopisy.

O takový expres by byl určitě velký zájem. Představou broučího expresu se Řehoř náramně bavil, ale i to ho brzy omrzelo. Připadalo mu, že na něj jeho rodina dočista zapoměla. I sestra se mu začala čím dál víc vyhýbat. Pomyšlení, že nikdo nepřekonal svůj strach k němu, ho ničilo. A proto se jeden

večer rozhodl k činu. Když se rodina sešla v pokoji a nechala Řehořovi pootevřené dveře, využil šance a s velkými útrapami se protlačil do místnosti. Musel je přimět, aby pochopili, že jim nechce ublížit. Sice se změnil v brouka, ale pořád je to on, jejich syn. Řehoř se opatrně šinul do pokoje, ale vzhledem ke své velikosti nezůstal dlouho bez povšimnutí. Sestra byla první, kdo na něj upřel zrak. Vykulila oči a nejistým krokem začala ustupovat.

„Maminko, nedívej se,“ hlesla, ale matka se již s němým výkřikem kácela k zemi.

Otec se vztyčil a se svou holí v rukách se postavil před matku s dcerou.

„Huš, potvoro! Hybaj zpátky do pokoje!“

Máchl holí proti Řehořovi, ale ten ji chytil do kusadel. Jeho sevření bylo pevné a otec neměl nejmenší šanci nad ním vyhrát. Chvilí se spolu přetahovali, a nakonec hůl odletěla do kouta. Teď když měl Řehoř otce odzbrojeného, zbytek jeho plánu byl prostý. Sedne si přímo doprostřed místnosti a nenechá nikoho odejít, dokud si na něj nezvyknou. Podcenil však nevraživost svého otce, který si sundal jednu botu, začal jí divoce máchat a obutou nohou dupat.

Řehoř si rychle uvědomil, v jakém

je nebezpečí, neboť bota jest tou největší hrozbou pro brouka. Už se chtěl otočit a vrátit se do svého pokoje, když po něm otec botu hodil a zasáhl ho přímo do obličeje. V tu ránu ucítil Řehoř paralyzující bolest a ochromený zůstal stát na místě. Otec se po něm chystal hodit i druhou botu, ale zarazil se, když si povšiml, že se Řehořovo tělo nepřírozeně vlní. Řehoř sám nevěděl, co se s ním děje. Jen cítil, že se něco uvnitř něj snaží prodrat na povrch. Jeho kůže na několika místech praskla a z děr se vyřinuli malí broučci jemu podobní. Celý pokoj byl zachvácen lavinou hmyzu. Sestra s matkou křičely, otec se je snažil chránit a zároveň zabít broučků co možná nejvíc. Řehoř se dočista rozpadl a broučků přibývalo, dokud nepohřbili všechny živé. Netrvalo však dlouho a hladina hmyzu se začala snižovat. S každou vteřinou jich ubývalo neznámo kam, a najednou byli všichni pryč.

Uprostřed pokoje stál Řehoř. Stál na svých dvou lidských nohách, a přestože nahý, pohublý a špinavý, bylo jasně poznat, že je z něj člověk. S neuvěřením se dotýkal svého těla a měl převelikou radost. Chtěl obejmout celou svou rodinu a říct jim, že všechno je zas v pořádku, ale když se na ně podíval, strnul strachy.

Před Řehořem stáli tři velcí brouci.

Otec promluvil jako první

a našťvaně při tom cvakal kusadly: „Ty! Jak si to jen představuješ?“

Řehoř na otce zíral s pusou dokořán a nevěděl, čemu se má divit víc.

„J-Jé, já nechtěl... Já nechtěl, aby se z vás stali brouci... to-to mě moc mrzí...“

Matka smutně potřásla hlavou: „Blouzní, už úplně zapomněl, kam patří.“

Její tykadla se rozkmitala, zatímco se opřela o sestru, které byla z těch tří svou velikostí nejmenší.

„Co si teď počneme? Bez křídel ho z jeho práce vyhodí. A jaká hezká práce to byla! Jen tak někomu se nepoštěstí dělat v broučím expresu...“

„Huš, potvoro!“ hřímal dál otec. „Hybaj zpátky do pokoje!“

To už Řehoř nemohl dál vydržet a dal se na útek. Otec a matka na něj ještě mluvili, ale Řehoř přestával rozeznávat, co mu říkají, a slyšel jen sykot a cvakání kusadel. Zamknul se ve svém pokoji a po chvíli se odvážil vyhlédnout z okna.

Po ulici chodili brouci.

II.

Často po celou noc lehával na chladné kožené pohovce, ani chvílku nespál a jenom hodiny a hodiny škrabal do koženého potahu. Anebo nelitoval námahy, prisunul si k oknu židli, potom vylezl na okenní předprseň a vzepřen v židli tiskl se k oknu, zřejmě jenom v jakési vzpomínce na ten osvobodivý pocit, jaký pro něho dříve mělo vyhlížení z okna. Pozorné sestře stačilo, že podvakrát spatřila, jak židle stojí u okna a už pokaždé, když uklidila v pokoji, přistrčila zase židli zpátky k oknu, ba dokonce nechávala napříště otevřeno vnitřní okenní křídlo.

V těchto těžkých dnech se pohled ven z okna velmi brzy stal Řehořovou jedinou útěchou. Už ho omrzelo dokonce i lezení po stěnách pokoje a nyní po většinu dne sedával na starém oprýskaném parapetu. Z okna slézal jen dvakrát za den, když mu sestra přinášela jídlo – nechtěl ji vystrašit. Ona byla jediná, kdo se o něj ještě stále zajímal a staral. Byl si moc dobře vědom, že bez její péče by už byl jistě dávno mrtev. Jídlo mu nosila pokaždé ve stejný čas a on se vždy již předem schoval pod pohovku, aby ji ušetřil svého vzezření. Ze svého úkrytu slýchal, jak se otvírají dveře a vstupuje jeho sestra. Viděl, jak co nejrychleji, ale zároveň velmi ostražitě prochází pokojem, jako by se bála, že na ni

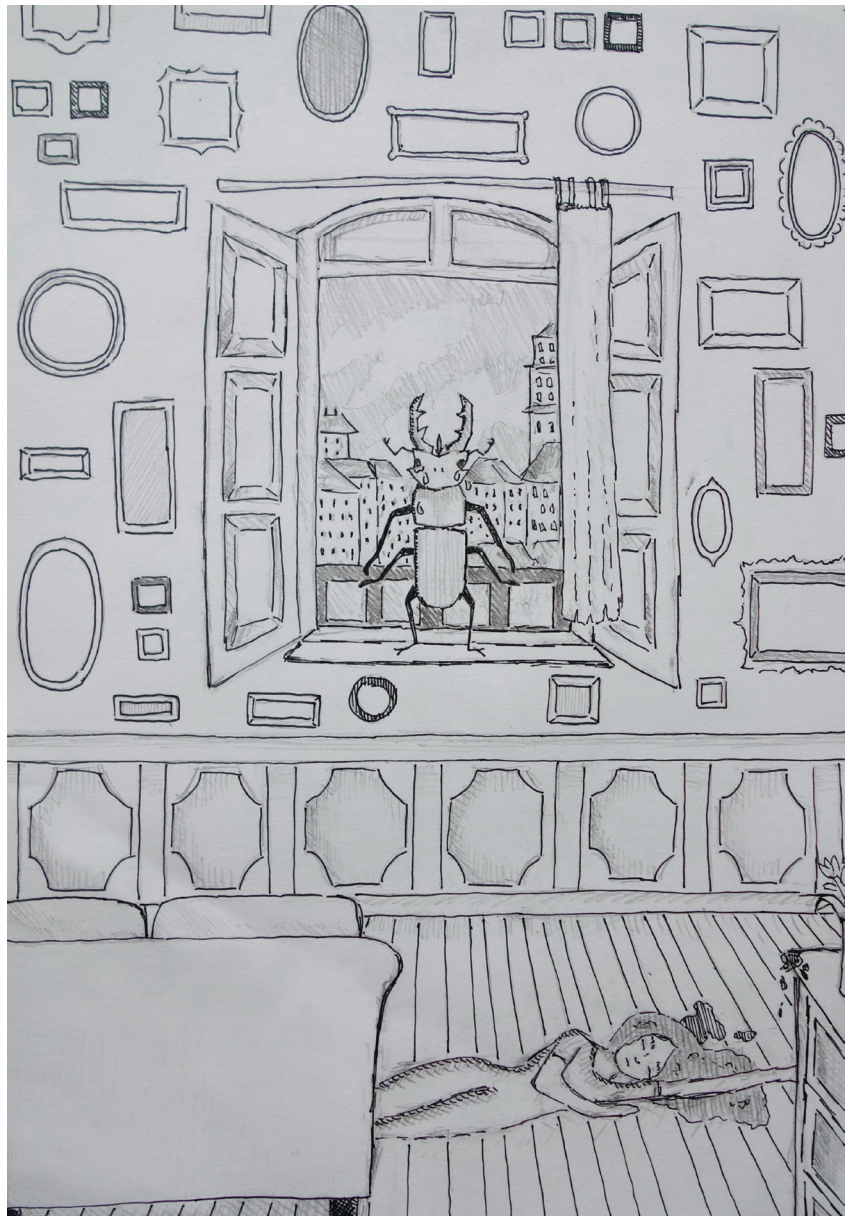
Řehoř odněkud skočí a kousne ji. V duchu však věděla, že jestli v tom ohavném tvorovi zbýval alespoň malý kousek jejího milovaného bratra, nikdy by to neudělal. Pokaždé přešla urychleně rovnou k oknu, nedbajíc na počasí ho otevřela celé dokořán a nějakou dobu jen zhluboka dýchala, jinak by ve velmi špinavé a silně zapáchajícím pokoji ani o chvíli déle nevydržela. Kdyby jen mohl, nejraději by za ní šel a řekl jí, jak moc jí je vděčný za všechno, co pro něj dělá. Jen by ji ale vystrašil a způsobil by jí tak další trauma. Bylo mu jí nadevše líto, musela kvůli němu začít chodit do práce, aby se rodina uživila, a ještě k tomu se o něj musí starat. Cítil se velmi provinile, jako by všechno byla jeho vina.

Jednoho rána opět seděl na okně a sledoval z něj město. Zrak se mu po proměně výrazně zhoršil, takže nyní většinu věcí viděl rozmazaně a domy, které byly v dálce, už neviděl vůbec. Výhled si nicméně velmi dobře pamatoval, takže ho to ani nijak netrápilo. V tu chvíli si ale uvědomil, jak moc zoufale by si přál být tam venku, byť jen na malou chvíli. Nikdy si nepřál tolik jako teď jít se projít starým pražským městem a jeho zapadlými uličkami, které málokdo zná. Dal by cokoliv za to být opět volný.

V tom ho to napadlo. Vymyslel ve své broučí hlavě plán, jak by mohl utéct, čímž by zároveň osvobodil

i svou rodinu od sebe. Ten samý den, když mu jeho sestra jako obvykle nesla jídlo, se neschoval pod pohovku, ale zůstal na okně a skryl se v rohu za oslizlý a nemocně vypadající zbytek závěsu. Viděl, jak jeho sestra vchází do pokoje a pozorně se rozhlíží, jako by vytušila, že je něco jinak. Dívala se po zdech a chvíli naslouchala. Následně se už ale jako pokaždé rozešla, došla až k oknu a otevřela ho. Právě se z něj rozhlížela, když ho koutkem oka spatřila – ohavného brouka nadpřirozených rozměrů, který ji upřeně sleduje. Ani nestihla vykřiknout zděšením, obrátila oči v sloup a v tu ránu omdlela. To Řehoř do svého plánu nezahrnul, nečekal, že její reakce bude až tak extrémní. Povylezl zpoza závěsu a pohlédl dolů. Z hlavy jí vytékala loužička krve. Musela se při pádu zranit o roh nočního stolku.

Řehoř na ni několik minut bezmocně hleděl. Nehýbala se. Naposledy se na ni se slzami v očích podíval a bez rozmyšlení vyskočil z otevřeného okna.

III.

Brzy zjistil, že se teď už vůbec nemůže hnout. Nedivil se tomu, spíš mu připadalo nepřirozené, že se na těch tenkých nožičkách mohl opravdu až dosud pohybovat. Jinak se cítil poměrně dobře. Bolelo ho sice celé tělo, ale měl pocit, že bolesti budou asi zvolna slábnout a nakonec úplně pomínou. Sotva už cítil shnilé jablko v zádech i zanícené místo okolo, úplně pokryté měkkým prachem. Na rodu vzpomínal s dojetím a láskou. O tom, že musí zmizet, byl přesvědčen pokud možno ještě pevněji než sestra. S těmito myšlenkami upadl do hlubokého spánku, ze kterého ho probudilo až ranní svítání.

Řehoř se cítil jinak. Nevěděl, čím to bylo, ale bolest z předešlého večera zmizela a dnes se cítil jako vyměněný. V tu chvíli si uvědomil, že leží na zádech, která již nejsou pokryta krunýřem, a jeho končetiny se opět vrátily do lidské podoby. Řehoř byl opět člověkem. Chvilí si jen nevěřícně prohlížel své ruce, poté si prohmatával obličej. Vše bylo tak, jak má. Začala ho zaplavovat vlna euforie. Nyní bude moci opět nastoupit do práce a vše bude v pořádku. Rodiče a sestra se již nebudou muset trápit těžkou prací, a sestře dokonce bude moci zaplatit školu, tak jak to původně chtěl. Řehoř se na vratkých nohách pomalu postavil a už už otevíral dveře z místnosti, když náhle

uslyšel ránu, na kterou ihned navázala prudká bolest na hrudi. Překvapeně zvedl hlavu a přes rozostřený zrak uviděl tatínka, který na něj zíral s revolverem stále mířícím na Řehořovu hrud'. Řehoř pocítil další vlnu bolesti, tentokrát ale jiného druhu, když pomalu klesal na kolena s pohledem stále upřeným na svého otce. Po chvíli, která se zdála jako věčnost, vše ztmavlo a hlava mu pomalu klesla, zatímco mu z hrdla unikl poslední vzdech. Tatínek dále stál bez hnutí nad již lidskou mrtvolou svého syna a netušil, co se to právě stalo.

„Tatínku, to je přeci Řehoř!“ vykřikla sestra, která právě vběhla do pokoje, neboť si myslela, že tatínek se konečně zbavil hmyzu, který okupoval pokoj.

Nyní před ní ale ležel její bratr a Markétka nevěděla, co dělat. Paní Samsová při pohledu na tuto scénu zbledla a omluvila se, že si musí odskočit. Pan Samsa neváhal a povídá Markétce:

„Markétko, musíš někam schovat ten revolver, jinak ještě půjdu do vězení, a to bychom neunesli. Já zavolám strážníky a povím jim, že Řehoře přepadl lupič, a když se s ním šel Řehoř vypořádat, lupič ho zastřelil a poté utekl.“

Markétka provedla to, co jí otec nakázal, a během večera již bylo u Samsů doma uklizeno a po Řehořovi nikde ani stopy. Po tomto náročném dni otec zavelel:

„Rodino, pojďme se projít“.

A tak šli. Venku krásně svítíl měsíc, který sliboval rodině Samsů nové začátky. Nejprve všichni přemýšleli nad Řehořem a jeho nešťastným osudem, poté ale jejich myšlenky nahradily představy a vyhlídky, které nyní měli. A připadlo jim jako potvrzení jejich nových snů a dobrých úmyslů, když u cíle jejich cesty dcera prohlásila, že si doma musí pořádně zahrát na housle.

IV.

Asi dva týdny po onom osudném dni, kdy se Řehoř proměnil, přišel otec konečně s řešením. Všichni členové rodiny usilovně přemýšleli, ba se dokonce nedokázali soustředit na nic jiného. Až tedy na Markétu, která s Řehořem soucítala, přeci jen to byl stále její bratr.

„Takhle to dál nejde,“ řekl otec, odkládaje svůj plášť.

Ani nepozdravil svou choť a dceru, rozesmutněn jejich zádumčivými výrazy. Bylo mu hned jasné, co je příčinou. Přešel blíže, usadil se na jednu z židlí a začal se rozhlížet. Ujistil se, že Řehoř je nemůže slyšet, a promluvil.

„V noci ho nějak dostanu do lesa za městem. Křičet nemůže a bránit se taky ne. Nemůžu se na to prostě dál dívat, jen kazí morálku celé rodiny,“ vyhrkl svůj plán.

„Ale otče!“ vykřikla Markéta.

Oba rodiče ji pokárali pohledem, aby nemluvila tak nahlas.

„...To přece nemůžeš. Stále je to naše rodina...“ dodala sklesle.

„Ale můžu, a taky že udělám!“ ohradil se otec a vstal. „Nemůžeme se přece na úkor toho parazita utápět ve smutku! Pracovat nemůže a jinak vydělávat také ne, jen zbytečně zabírá místo. Už to není můj syn!“ pochodoval otec kolem stolu. „Co ty na to, matko?“ dodal ještě.

Matka pevně sevřela jehlu, přestala se šitím a pohlédla na otce. Dlouho jí trvalo, než promluvila. „Jsi si jistý, že to vyjde?“ řekla nakonec.

Markéta na matku jen zírala s otevřenými ústy, jako kdyby říkala: Tak ty taky? Otec se znovu usadil, spokojen s matčinou odpovědí.

„Ano vyjde. A pokud ne, zabiju ho vlastníma rukama.“

A opravdu že otcův plán vyšel, i přes Markétin protest. Když otec Řehoře konečně položil uprostřed lesa, byl překvapen, že se ho nesnaží napadnout. Jen zůstal bezmocně ležet na místě tak, jak byl položen, a poddal se svému osudu. Tu noc se sice otec nevyspal, ale byl náramně šťasten a cítil se živěji než kdy jindy. Pořád ale zůstávala otázka, kdo bude novým chleboďárcem. Markéta se hned ráno po probuzení šla podívat do Řehořova pokoje. Když spatřila, že je prázdný, dala se do usedavého pláče. Matka ji přišla utěšit se slovy, že to je nový začátek pro ně všechny a že Řehoř už ani nebyl, kým býval. Slíbila jí, že jí vydělají na studia a bude se mít ještě lépe než předtím. Sama tomu ale moc nevěřila.

A tak se domácnost Samsových vrátila do dřívějších kolejí. Prázdné prostory v bytě se začaly pronajímat a všechny finance se vrátily. Bylo to, jako by Řehoř ani nikdy neexistoval, a všichni na vše dokonce zapoměli. Tedy až do

té doby, než se začaly vyplavovat prapodivné pověry. Lišily se detaily, ale jedno měly vesměs společné – obřího tvora, co se uvelebil v kanalizacích, a v noci se dokonce producíruje po městě. Běžní lidé se těmto báchorkám jen smáli a dodávali, že je určité musel rozhlásit nějaký ožrala, co si v noci jiného ožralu spletl s nějakým tvorem. Pan Samsa procházel kolem dokola v pokoji se svrašťelým obočím a cosi mumlal.

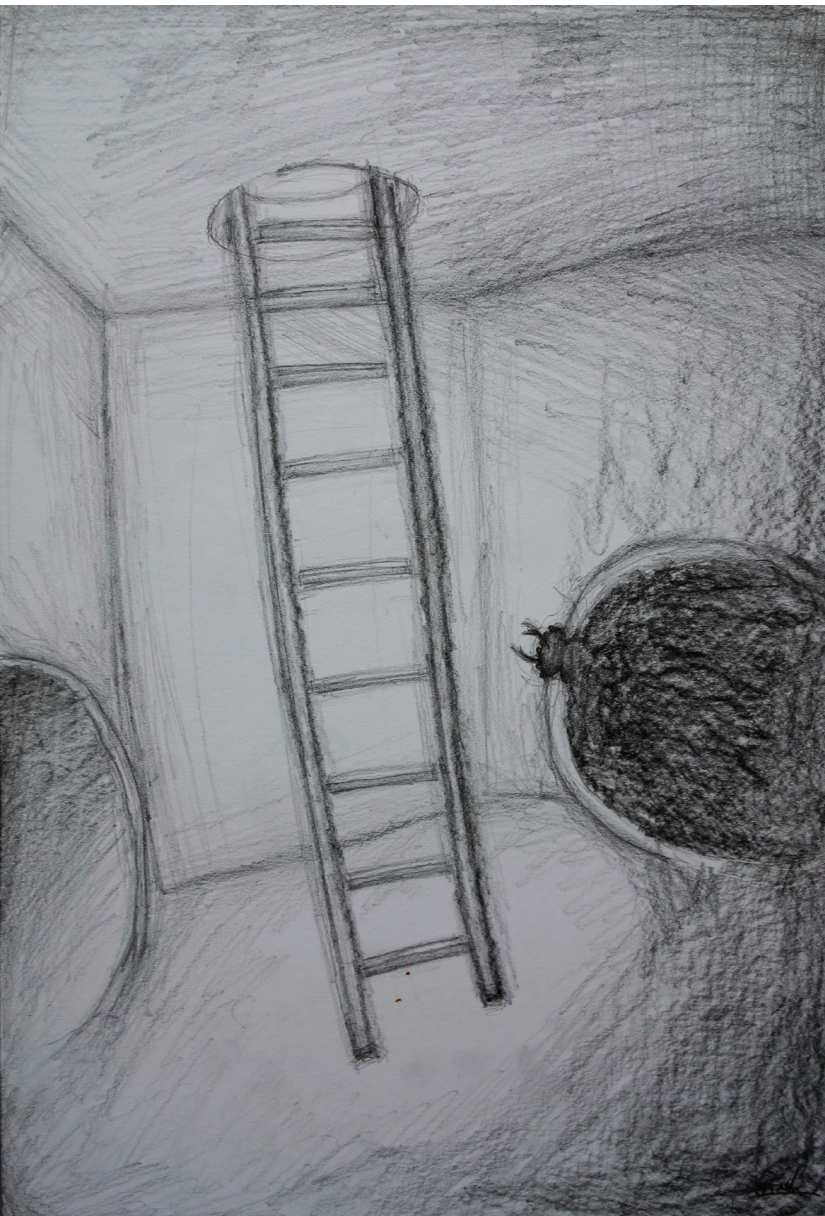
„To přece nemůže být pravda, už je určité dávno mrtvý. Stejně ani neumí mluvit, naše jméno tedy pošpinit nemůže... Ale co když se objeví před naším prahem a...“ klopýtl a strhl na sebe pozornost matky i dcery.

„To je ono! On-on se chce pomstít!“ vykřikl a podíval se své choti do očí. „Jen se k našemu domu přiblíží...“ zuřil Samsa.

„Ty tomu vážně věříš?“ otázala se matka. „Vždyť jsou to jen opilécké báchorky,“ uchechtla se.

„A jakpak bych nevěřil! Ten ničema mi nedá spát...“

Jenže když se pan Samsa jednoho večera nevrátil z práce, začala i matka mít jistá podezření. Markéta jí to rozmlouvala, že se jistě jen někde zdržel nebo má nedejbože milenkou. Na policejní stanici dostala podobnou odpověď, jako by tuctový sluha byl všem úplně jedno.

„Paninko, nebojte, určitě vám ho najdeme. Třebas se jen zatoulal k nějaké ženské,“ řekl jí strážník a zdálo se, že ani žádné hlášení nezapisuje.

Když opouštěla policejní stanici, oba přítomní strážníci vybuchli smíchem, který po celou dobu zadržovali. „Chlap, to je prostě šelma,“ slyšela jen jednoho z nich dodat, než propadli ještě hlasitějšímu smíchu.

„Anebo taky chlap, to je prostě hovnivál,“ dodala v duchu.

Když se paní Samsonová vrátila, Markéta jako obvykle seděla u stolu a studovala jazyk lásky a žab.

„Matko, víš, že hovnivál se francouzsky řekne...“

A v tu chvíli matka přestala poslouchat. „Co je to pořád s těmi hovnivály, už na ně asi začínám být alergická...“ Omluvila se dceři na nevolnost, a že musí brzy spát. Zdálo se jí o hovniválech... A manžel stále nikde.

Ani lahev té nejkoncentrovanější vodky by ji nepřipravila na čtvrtěční zprávy. „Muž nalezen v jedné z dvanácti obrovských koulí lejna uspořádaných v kruhu za městem!“ hlásal titulek nejnovějšího výtisku novin. A vše už jí bylo jasné. Ten den bylo zrovna Řehoře a od té doby se v těch končinách místo „Na svatého Řehoře, čápi letí přes moře“ říká „Na svatého Řehoře, hovnivál leze po dvoře“.

V.

...dcera první vstala a protáhla své mladé tělo. Rozhlédla se. V jejich domově teď i přes všechnu úlevu po Řehořově smrti bylo jakési prázdno. Muselo to opravdu dopadnout takhle? Nebyla by bývala pro Řehoře i jiná možnost?

Markétka byla z celé záležitosti velice smutná. Nejenže se její milovaný bratříček zčistajasna proměnil v hmyz neznámo proč, dokonce ani tento prapodivný princip nezafungoval obráceně, a tak Řehoř musel doslova zhytnout smrtí, jakou umírají jen bídáci, a to aniž by za cokoli mohl. Markétce bylo Řehoře líto. Kéž by to šlo nějak napravit. Kéž by šlo, jakkoliv, vrátit čas, chmuřila se pro sebe. Kdyby to šlo, pomyslela si, tak by té noci seděla nad jeho lůžkem, hlídala ho, a kdyby si všimla jakýchkoli náznaků Řehořovy proměny, šla by ho bránit vlastním tělem a udělala by všechno na světě, jen aby tomu prokletí zabránila. Markétka vzpomínala na Řehoře. Jak vždycky poslouchal její hru na housle. Jak se o něj potom starala a krmila jej v jeho novém, hnusném hmyzím těle. Chvilkový pocit úlevy, že se rodina už nemusí vypořádávat s touto bizarní situací a že Řehoř už je, jak doufali, na lepším místě, odešel snad ještě rychleji, než stačil přijít. K žádnému vysvobození nedošlo. Neměla žádný pocit uvolnění toho pomyslného tlaku, který

rodinu Samsovu svíral jako kleště. Ne. Místo toho Markétka začala propadat těm nejchmurnějším pocitům. Žal vystupňovaný až v zoufalství byl na denním pořádku.

Měsíce plynuly a Markétčin stav se nezlepšoval. Dokonce se začala štítit mladých mužů, neboť jí všichni až příliš připomínali Řehoře. Jednoho zimního dne se na to její rodiče už nemohli dívat, a tak se rozhodli, že nejlepší bude Markétku provdat. Svatba ji přivede na jiné myšlenky, říkali. Najdou jí ženicha, který bude moct zaplnit prázdné místočko v jejím srdci zanechaném Řehořem, slibovali. Nic to však nebylo platné. Markétka z hrůzy blížícího se sňatku a rostoucího odporu k cizím mužům přestala vycházet ze svého pokoje. Ona žádného jiného nechce, odporovala. Po dobu několika dní, které strávila zavřená ve svém pokoji, Markétka téměř nejedla a stala se ještě osamělejší než předtím. Kdyby tu tak byl Řehoř, aby mu mohla zahrát na housle, posteskla si. Několik dní nato se Markétka uvolila opustit svou izolaci. Chce se vydat na procházku, nadýchat se čerstvého vzduchu, pravila své mamince i tatínkovi. Jen ať jde, však jí to jen prospěje, oni na to v domnění, že Markétka konečně alespoň částečně znovunabyla rozumu.

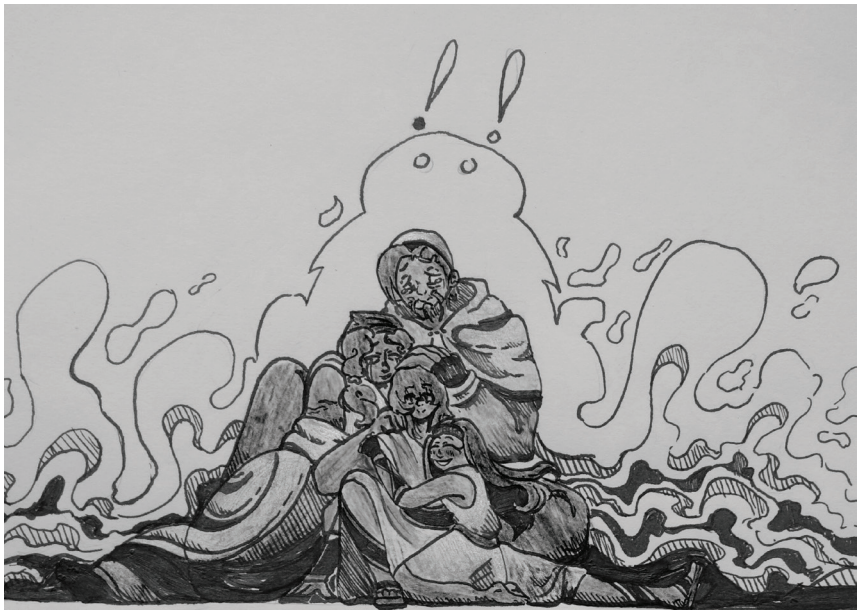
Markétka kráčela městskými ulicemi. Teď už jí nic netrápilo. Město bylo hlasitější než kdy

předtím v jejím kratičkém životě. Jako by byla v obřím úlu. Hovory lidí se zpomalně ozývaly v její hlavě, v pozadí duněly kostelní zvony. Takhle se Markétka drahnou chvíli potulovala městem, až dorazila k řece. Ten den tekla řeka velmi pomalu, jako by byla čímsi zarmoucená. Nějak jí řeka připomínala Řehoře. Ach ano, Řehoře. Tím, jak klidná a jak pochmurná byla. Podívala se na hladinu, na které spatřila Řehořovu tvář místo své vlastní.

Vidí tě, Řehoři. Mrzí ji to, Řehoři. Ale už bude zase dobře. Budete zase spolu. Už teď jste spolu. Voda je ledová. Markétka ještě jednou, naposled, uslyší dunivé zvonění. Svůj umíráček.

Už jde, Řehoři.

O pár hodin později křičela maminka Samsová z plných plic a zalykala se žalem. Její muž svíral hlavu v dlaních a tiše vzlykal. Byli prokleti. Nejdříve přišli o syna, poté i o dceru. Řehoř a Markétka byli teď spolu, zatímco oni zůstali sami.

Franz Kafka

{5}

VI.

Potom co se Řehoř z ničeho nic proměnil v brouka, stal se obrovskou přítěží své rodiny. Řehoř byl pro ně na obtíž, jediná sestra Markéta se o Řehoře starala a pomáhala mu uzpůsobit prostředí, aby bylo vhodné pro brouka. Po několika týdnech soužití s Řehořem jako broukem si rodina moc přála, aby se opět proměnil v normálního člověka, protože jim začal moc chybět. Bohužel jako brouk nedokázal mluvit a vydával pouze hmyzí zvuky. Všichni si začínali uvědomovat, jak moc byl pro ně Řehoř důležitý a jak moc rodině se vším pomáhal, proto si opravdu přáli a každý den doufali, že se Řehoř co nejdříve promění zpět. Když už bylo nejhůře a v rodině panovala opravdu nepříjemná atmosféra, nastaly bohužel i finanční potíže. Markéta a její rodiče si mysleli, že už to nemůže být horší. Řehoř celou situaci sledoval očima brouka a věděl, že nemůže nikomu z nich nijak pomoci, byl zoufalý, ale věřil v proměnu, aby mohl zase žít normální život.

Když se jednoho večera celá rodina opět rozhádala, tak netušili, že ráno bude všechno jinak. Nikdo nemohl uvěřit svým očím, dokonce i sám Řehoř Samsa byl v šoku. Řehoř byl normální, zase jako dříve. Rodina Řehoře s brekem a obrovskou radostí přivítala. Po jeho přeměně zpátky do lidského

těla se vrátil on i jeho rodina do běžného a šťastného života. Rodina si uvědomila mnoho důležitých věcí a rodičům došlo, co pro ně vlastně Řehoř znamená a že by si nedokázali představit život bez něj. Řehoř byl vděčný, že si rodiče uvědomili, že by pro ně vlastní syn neměl být samozřejmost. Všichni společně začali žít normální život, ale všichni byli mnohem šťastnější a vážili si všeho, co teď mají.

VII.

Na rodinu vzpomínal s dojetím a láskou. O tom, že musí zmizet, byl přesvědčen pokud možno ještě pevněji než sestra.

Takhle to opravdu dál nejde, pomyslel si. Ano, odejdu, již jsem se rozhodl, už tady nebudu ani minutu! Třeba ještě není konec, třeba ještě má cenu žít!

S tímto nově nabytým odhodláním začal pomalu pohybovat rozbolavělým tělem. Balení v jeho případě opravdu nebylo nutné, vlastně už nic moc neměl a to, co možná snad jednou měl a potřeboval, už bylo dávno skryto pod nánosy prachu a starého harampádí, které se mu tam za ty měsíce díky ostatním členům rodiny nashromáždilo. Začal se tedy pomalu sunout směrem k zavřeným dveřím. Už jen tento drobný pohyb byl pro Řehoře velmi náročný. Vždyť také několik měsíců nic nepožřel. Najednou dostal strašnou chuť na olomoucké tvarůžky a vzpomněl si, že jeho otec si vždy nějaké schovává v malé knihovničce v obývacím pokoji. Tam tedy také Řehoř opatrně vyrazil. Nožky ho velmi bolely a každý krok byl velmi vyčerpávající. Nakonec ale přes všechnu bolest dorazil až do obývacího pokoje, tam ale nastal problém. Tvarůžky byly až úplně nahoře, na nejvyšší polici. Řehoř neměl jinou možnost, musel do

knihovničky několikrát narazit hlavou. Po dlouhém zápolení se sklenice s tvarůžky konečně rozpochovala a dopadla na koberec vedle Řehoře. Sice se nerozbila, ale stejně to byla poměrně velká rána. Řehoř se ihned zděsil, že určitě někoho probudila. A taky že ano. Dveře ložnice rodičů se začaly pomalu otevírat, ale nevšel z nich člověk, nýbrž se z nich vybatolil brouk. Stejný brouk, jakým byl sám Řehoř! To mě snad šálí zrak, určitě z toho úmorného hladu, pomyslel si Řehoř. Brouk se k němu ale sunul dál, až už byl tak blízko, že na něm Řehoř začal rozpoznávat otcův ušmudlaný oblek sluhy. To snad není možné, otec je také broukem! Hned za Řehořovým otcem si to šinula broučice v matčině noční košili a s ní i broučice v pyžamu jeho sestry. Všichni se zastavili těsně před Řehořem a se zaujetím si ho prohlíželi, až otec konečně prolomil ticho.

„Řehoři, jak to, že nespíš?“
Řehoř na něj jen vyjeveně zíral, neschopen cokoliv říct.

To už promluvila i matka. „Tvůj otec má pravdu, měl by sis jít zase lehnout, nejspíš jsi měl jen nějaký zlý sen.“

Takže se mi to všechno zdálo, byla to vážně jen příšerná noční můra? ptal se sám sebe Řehoř a celý zmatený se sunul zpátky do svého pokoje.

Ráno se probudil a vůbec netušil, co se mu to proboha zdálo. Chtělo se mu až smát, tak absurdní mu to připadalo. Celá rodina jako brouci? No to určitě, pomyslel si a pomalu se vykolébal ze svého pokoje.

„Matko?“ zvolal Řehoř v naději, že to třeba byla pravda a že to nebyl jen pouhý sen.

„Ano? Jsem v kuchyni.“ zavolala na něj zpátky.

Cože? Ona mi rozumí? Celý zmatený se tedy přesunul do kuchyně, kde spatřil velkou broučici v matčině zástěře.

„Dobré ráno, ty sis teda dneska ale přispal, otec už je dávno v práci a sestra ve škole.“

Řehořovi pomalu začalo docházet, že to nejspíš opravdu byl jen sen a že žije v broučím světě, se svou broučí rodinou. Matka mu dala snídani a vše bylo zase v pořádku.

VIII.

Řehoř si ve svém hmyzím těle šel zdřímnout a odpoledne ho probudila jeho překvapená sestra.

„Řehoři! Jsi zase v lidském těle.“

A vskutku, Řehoř měl zpátky lidské tělo.

Jeho sestra Markéta radostně pokračovala: „Jsi to opravdu ty? Strašně jsi mi chyběl.“

Řehoř si zmateně prohlížel své lidské tělo. Dotýkal se ho a uvažoval, jestli tohle není jenom sen. Místo šupinatého pancíře měl teď zase zranitelné, křehké tělo, ale to mu nijak nevadilo, byl opravdu rád, že ta noční můra skončila.

Řehoř se podíval na Markétu a zeptal se jí: „Opravdu tohle není sen?“

Markéta se zmateně podívala na Řehoře: „Proč na mě syčíš?“

Zmatený Řehoř odvětil: „Jak syčím?“

Markéta se teď už zděšeně dívala na Řehoře: „Řekni něco. Cokoliv.“

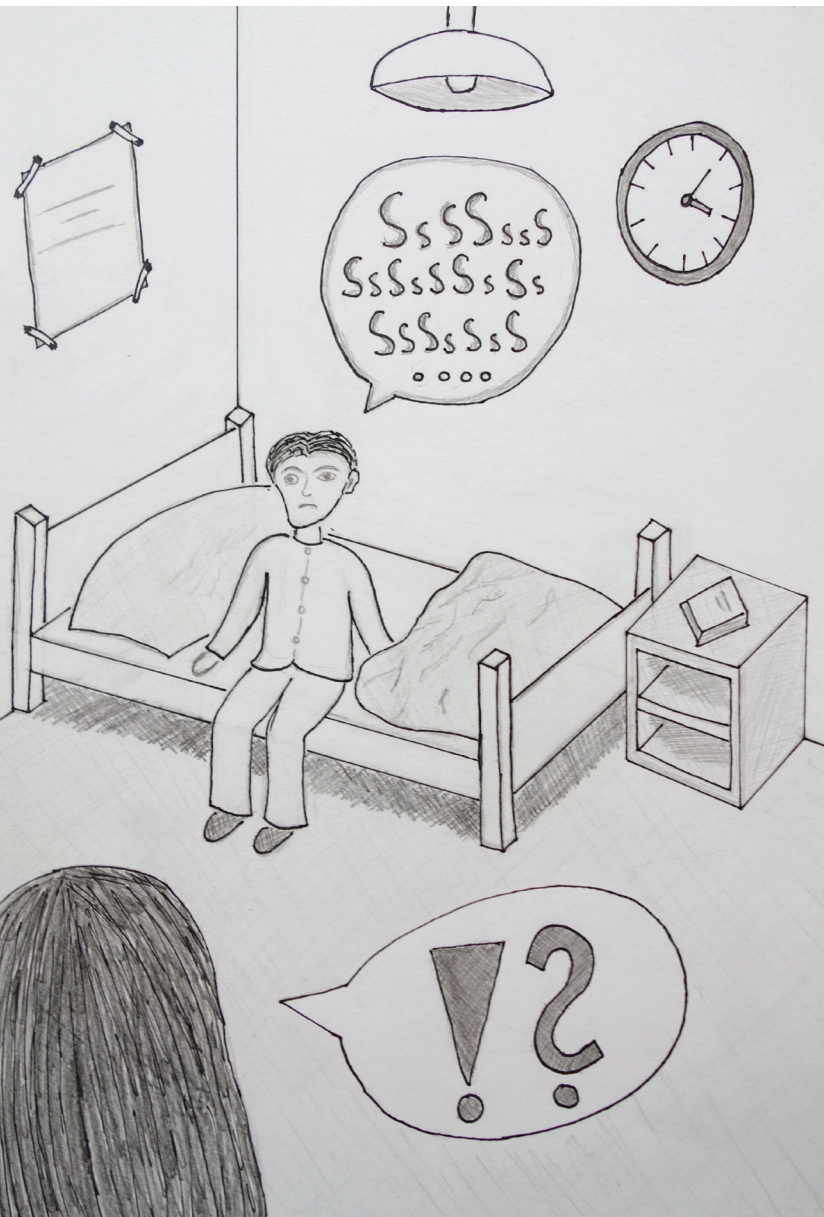
Vypadalo to, že se proměnil zpátky v člověka, ale komunikoval stejně jako brouk.

„Ty mi nerozumíš?“ ptal se Řehoř.

Sestra odešla z pokoje se slovy: „Ne...ne, tohle je zlý sen.“

O chvíli později do místnosti

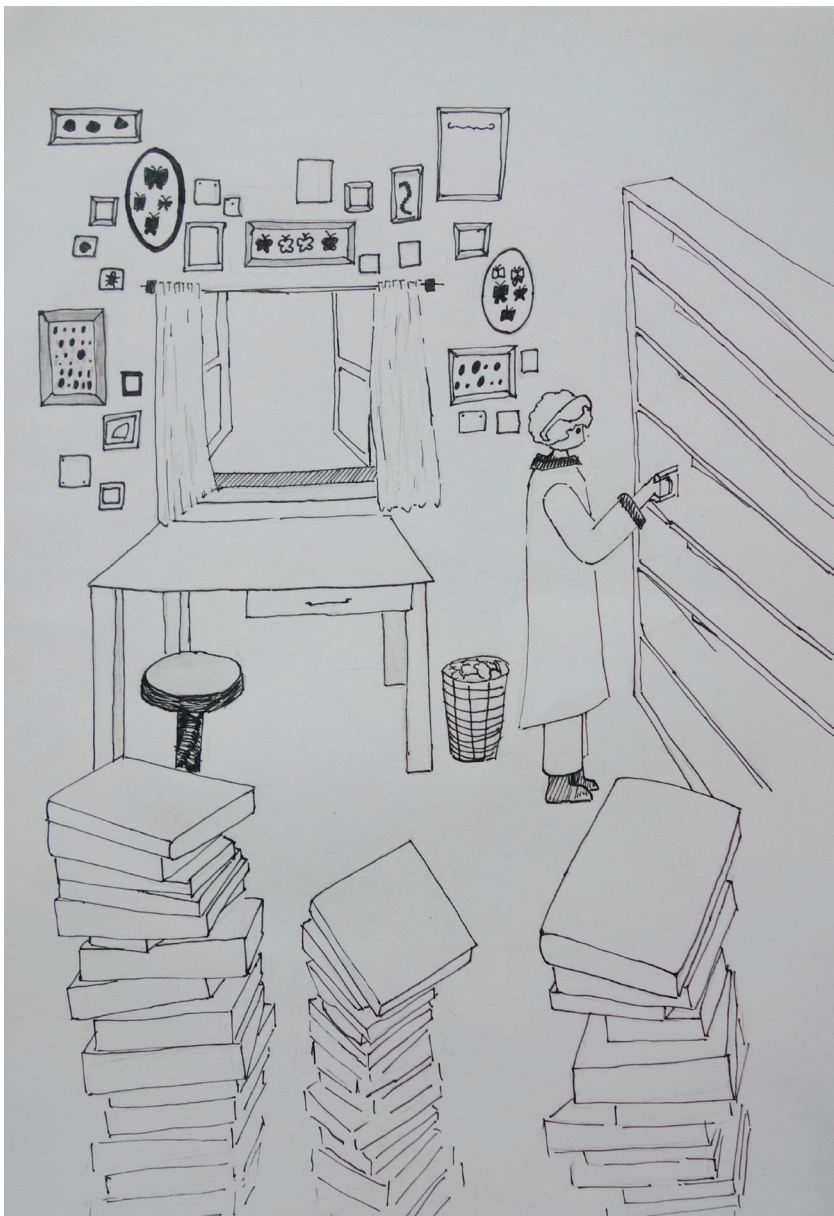
vešla sestra, otec a matka. Rodiče se pokusili dorozumět se svým synem, ale bez úspěchu. Ve chvíli, kdy se zdálo, že se vše vrátilo zase do pořádku, se vše zhroutilo jako domek z karet. Řehoře z jeho zaměstnání kvůli absenci vyhodili a z toho důvodu šel druhý den za svým bývalým nadřízeným pokusit se získat svojí práci zase zpátky. Ovšem svého šéfa spíš vyděsil, než přesvědčil. Jeho laskavá sestra Markéta ale přišla s nápadem pokusit se dorozumívat znakovou řečí. Nápad byl úspěšný a rodina byla schopna přijmout Řehoře jako postiženého člena rodiny. Z Řehoře se brzy nato stal spisovatel a jeho dílo „Brouk“, které vypravovalo o jeho vlastní zkušenosti, se brzy stalo obrovským hitem, který dostal rodinu z chudoby.

IX.

Jednoho rána, když se uklízečka vrátila do domu, konkrétně do pokoje Gregora, se zděšením zjistila, že se syn Samsových vrátil do své původní formy. Po tomto zjištění neváhala a šla tuto novinu ohlásit celé rodině. Namísto toho, aby se slavilo, rozhodla se rodina Samsova jinak. Rodina Samsova se chtěla zbavit svého syna Gregora, jelikož syn neměl již v rodině důvod zůstat, alespoň z pohledu jeho otce a matky, kteří k němu nechovali žádná sympatie. Gregor Samsa byl považován za přítěž, za břemeno, které nepatří do jejich privilegovaného měšťanského života. Rodinná arogance byla tak hluboce zakotvena, že tu pro takového člena rodiny nebylo místo. Zvláště nyní, když se otec vrátil do práce a do čela rodiny.

Když právě tohoto rána posluhovačka vtrhla do Gregorova pokoje, Gregorovi nebylo ještě jasné, že nadešel okamžik, kdy bude vypuzen na venkov, do prostředí, které bylo pro měšťany vzdálené a nepatřičné. Gregor tedy byl poslán do divoké přírody, konkrétně na venkov, kde byl svobodně vypuštěn a odsouzen k životu mimo měšťskou smetánku. Gregor Samsa, nyní osamělý na venkově, byl však odhodlán najít nový smysl života a poslání. Jeho láska k přírodě a obdiv k hmyzu vedly k rozhodnutí stát se entomologem. Věnoval

se studiu a výzkumu, propadl se do světa drobných tvorů, kteří byli městskými obyvateli často opomíjeni. Dokázal se do nich dobře vžít, jelikož existoval nějakou dobu svého života jakožto brouk. Rozhodl se sdílet své znalosti s vesnickými dětmi, kteří neměli výsadu městského vzdělání. Gregorova nová role entomologa na venkově se brzy stala projevem jeho vášně a oddanosti. Učil vesnické děti o tajemstvích hmyzu, seznamoval je s mikrokosmem, který byl dosud pro mnohé z nich neznámý. Jeho výklady byly plné nadšení a lásky k přírodě, a postupně si získal respekt a obdiv malých vesničanů, kteří se o něj dříve zajímali jen jako o „toho podivného člena rodiny“.

Zatímco Gregor, na venkově hluboce zabraný do práce a výzkumu, nacházel nový význam své existence, jeho rodina měla své vlastní problémy v městském shonu. Otec se sice vrátil do čela rodiny a do práce, ale absence Gregora zanechala prázdnotu, kterou nemohli přehlédnout. Avšak ne emoční, nýbrž tu finanční. Gregor byl zkušený a mladý a jeho motivace udržovat rodinu finančně v pořádku mu zajišťovala úspěch. To však nebyl případ jeho otce. Ten brzo ztratil svoji práci a hned nato byla rodina velmi blízko k tomu, aby skončila na ulici. Rozhodli se tedy pro jediné... Když se jednoho dne rodina Samova vydala na venkov,

aby se pokusila najít ztraceného syna, bylo pozoruhodné, jak moc se věci změnily. Oni však doufali, že cesta na venkov pro ně bude vykoupením, a že navíc i jejich synovi otevře oči – a jejich Gregor se k nim do města vrátí a opět začne pracovat pro svoji rodinu.

X.

Řehoř už nemohl poslouchat bezohledná slova své rodiny. Měl toho tak akorát dost. Těch lidí, jak se k němu chovali, všech urážek. Už dávno ho nebrali jako sobě rovného. Rozhodl se tedy, že od nich nadobro odejde. Nejprve se ale musel postavit na nohy. To rozhodně nebylo jednoduché. Byl už vyčerpaný a bolest z rány od jablka, které mu uhnívalo na zádech, se rozšířila až ke krku.

„Už jsem to jednou zvládnul, tak to zvládnou zase,“ řekl si Řehoř Samsa a pomalu se začal otáčet směrem k oknu.

Nožičky se mu míhaly ve vzduchu a tykadla se třásla námahou. Z otevřeného okna na něj foukal svěží vánek, který dodával sílu jeho rozhodnutí. A je to! Řehoř stál pevně všema svýma nohama na posteli. První pár jich položil na okenní římsu a snažil se přitáhnout. K útěku ho tlačil obrovský odpor k rodině. Nemyslel už na vlak, ani na obchodní cesty. Nemyslel už vůbec na práci. Jediná jeho myšlenka mu našeptávala, že musí okamžitě pryč. Zbylé nožičky přiložil k předním a naklonil se z okna tak, že konečně vypadl. Tma. Nejprve neviděl nic jiného než černočernou tmu a pocítil obrovskou bolest. Okno bylo vysoko, a když se rozkoukal, sám se divil, že pád přežil. Pomalu se postavil na všechny nohy

a vyrazil směrem ke starému lesu. Už dlouho tam nebyl. Pro všechnu práci na krásy přírody úplně zapomněl.

„Zvládnou to. Vždycky jsem to zvládl. Postarám se o sebe sám,“ řekl si Řehoř a pokračoval dál.

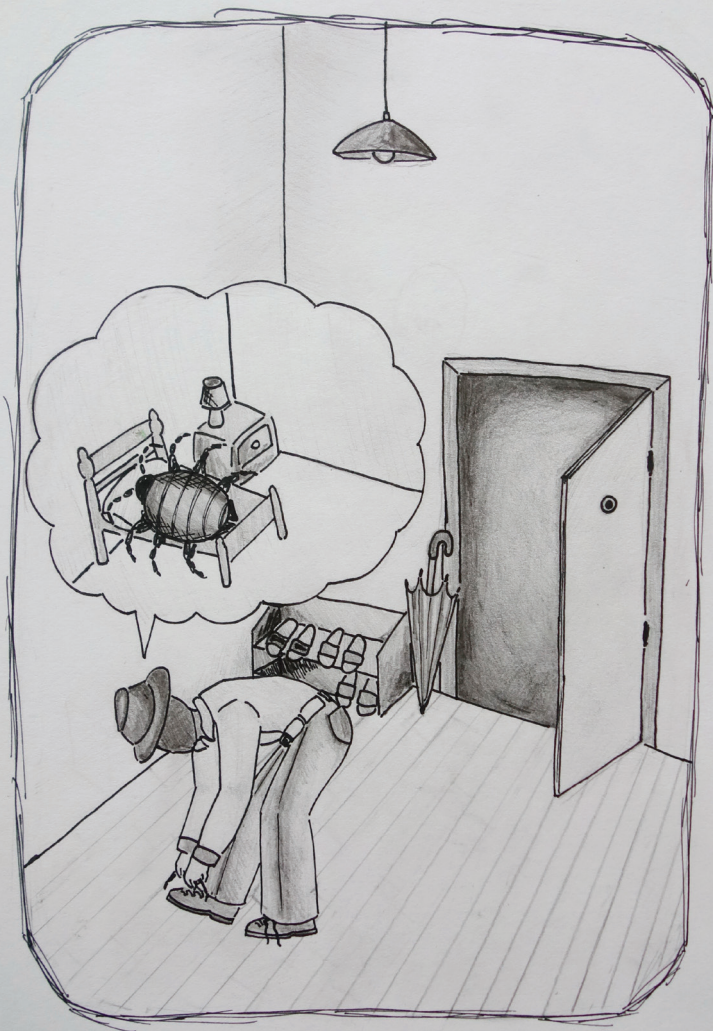
Kdo ví, jak Řehoř Samsa skončil. Jestli ho nakonec zanícené zranění z jablka dostihlo, nebo se z toho dostal. Kdo ví, co by se stalo, kdyby v bytě zůstal. Našel si snad nějakou skrýš a žije v lese dodnes? Můžeme už jen doufat.

XI.

Gregor Samsa se probudil a uvědomil si, že jeho proměna byla pouze zdánlivá. Jeho podivný stav zmizel, ačkoli si zachoval některé vzpomínky na svůj hmyzí život. Namísto toho, že by se ukázal rodině, rozhodl se pro tajemný odchod do neznáma. Vyrazil na cestu objevování světa, který byl dosud pro něj utajený.

Gregor postupoval neznámými městy a setkal se s různými postavami, z nichž každá měla svůj vlastní příběh. Zjistil, že lidé mají své vlastní proměny, ačkoliv mnohdy ne tak nápadné, jako byla ta jeho vlastní. Stal se svědkem života, smrti, lásky a ztrát. Každé setkání ho obohacovalo a měnilo.

Nakonec se Gregor ocitl na odlehlém místě, kde našel klid a smysl své existence. Zdálo se, že jeho proměna byla jakýmsi zvláštním darem, který mu otevřel dveře do hlubších vrstev lidského poznání. Ačkoliv se nikdy nedozvěděl pravý význam své transformace, nacházel radost v poznání a porozumění, které si postupně osvojoval.

XII.

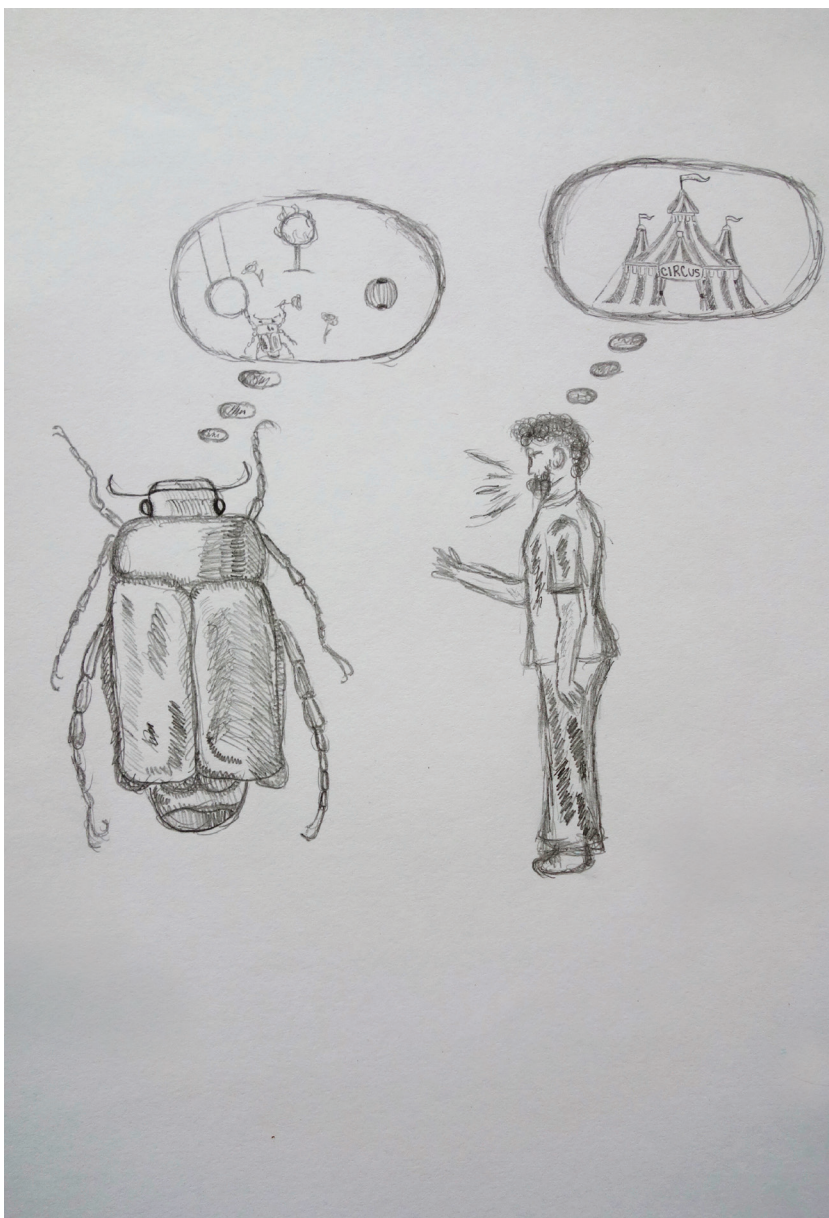
Řehoř, již proměněný v brouka, byl přilepený ke dveřím svého pokoje a poslouchal, co si rodina myslí o jeho nynější podobě. Byl si jist, že ho odsoudí a zavrhnou. Neslyšel nic. Jen ticho, snad by i slyšel špendlík spadnout na zem. Se svěřšenou hlavou odbručel směrem k pohovce, nějakou dobu mu to ale trvalo, nohy ho ještě moc neposlouchaly. Přemýšlel, co bude dělat, jeho rodině bude lépe bez něj, v takové podobě bude přítěží a ani vydělávat nemůže.

„Vždyť nedokážu ani pořádně chodit, k čemu jim budu,“ pomyslel si.

Když tu do pokoje vrazil otec se zbytkem rodiny za zády, Řehoř leknutím poskočil a nemotorně se snažil zacouvat.

„Do cirkusu ho dáme!“ vykřikl otec s nadšením.

Začali se domlouvat. Řehořovi se moc nezamlouval nápad, že ho někde vystaví k posměchu, ale pro svoji rodinu byl ochoten udělat cokoliv. Možná to bude i lepší než to cestovní úředničení. A tak se ťaky stalo, postupem času se stal Řehoř velmi populárním a jeho sestra Markétka mohla na konzervatoř. Rodina si na Řehořovu podobu zvykla a stále ho měli rádi. Ale kdo ví, jak by to bylo, kdyby dál pracovat nemohl a rodina by se o něj přestala starat

XIII.

Řehoř ulehl po nerovném boji se svým otcem do několik měsíců nepovlékané postele. Místa, kde ho jablka zasáhla, stále páčila a na jednom z nich dokonce začal pevný krunýř praskat a vytékala z něj tmavá a lepkavá tekutina. Tak, to je konec, pomyslel si Řehoř a přijmuv svůj osud co možná nepohodlněji se zachumlal pod přikrývku. Dobrou noc, světe. Druhého dne se však Řehoř i přes veškerá očekávání probudil živý. Ach, zase další den v tomto kutikulovém vězení, mé utrpení snad nikdy neskončí. Těžce oddechl a protáhl si nohy a ruce. Okamžik, ruce? Kde je mých šest broučích nožiček, ten zatrolený, nepohodlný krunýř? Odkopl pokrývku na zem a prohlédl si své nahé lidské tělo. Všechno je tam, kde má. Dvě ruce, dvě nohy, břicho, prsty, ... No prostě vše! „Zázrak...“ zamumlal si pod vousy a co možná nejtjišeji vyskočil z postele a podíval se do starého zrcadla, které mu služebná před třemi týdny postavila vedle dveří. Je to tak, z Řehoře už je zase normální člověk! Začal se radovat a skákat štěstím. Rychle na sebe navlékl kalhoty a košili, které našel na hromádce pod haldou starých šatů a vydal se do obývacího pokoje skromného bytu, kde zrovna zbylí členové jeho rodiny snídali čerstvý chléb s máslem. Nejprve si ho nikdo nevšímal, až jeho sestra se na něj otočila, když slyšela zaklapnout

dveře od pokoje.

„Řehoři!“ vykvikla a vrhla se na svého bratra, aby ho mohla obejmout.

Řehoř ji už málem objal zpátky, ale to by si nesměl v ten moment vzpomenout na posledních pár měsících jejich společného soužití. No ovšem, vždyť mě vždy měli jen na splácení účtů a jako zdroj financí na nakupování drahých šperků a honosných šatů. Svou sestru od sebe tedy lehce odstrčil a odkašlal si, aby dal najevo, že má něco na srdci.

„No vy jste se snad naprosto pomátli, pokud si myslíte, že se s vámi teď budu líbat a objímat, jako bych se jen vrátil z pracovní cesty do Francie, po tom všem, co jsem vás za posledního půl roku slyšel říkat!“

„Ale Řehoři, copak to povídáš?“ podivila se matka a i ona už teď vstala od stolu.

„Copak to povídám? COPAK TO POVÍDÁM!?! Drahá maminko, jen za poslední týden jste mi do pokoje nastěhovali snad polovinu městské skládky, vy osobně jste mě dvakrát nazvala ‚tou kreaturou‘ a otec mě včera málem zabil jablky!“ to už byl Řehoř vzteky červený jako rajče.

„Ale to jsi nebyl ty, Řehoři, to byl ten ohavný brouk!“ lamentovala matka.

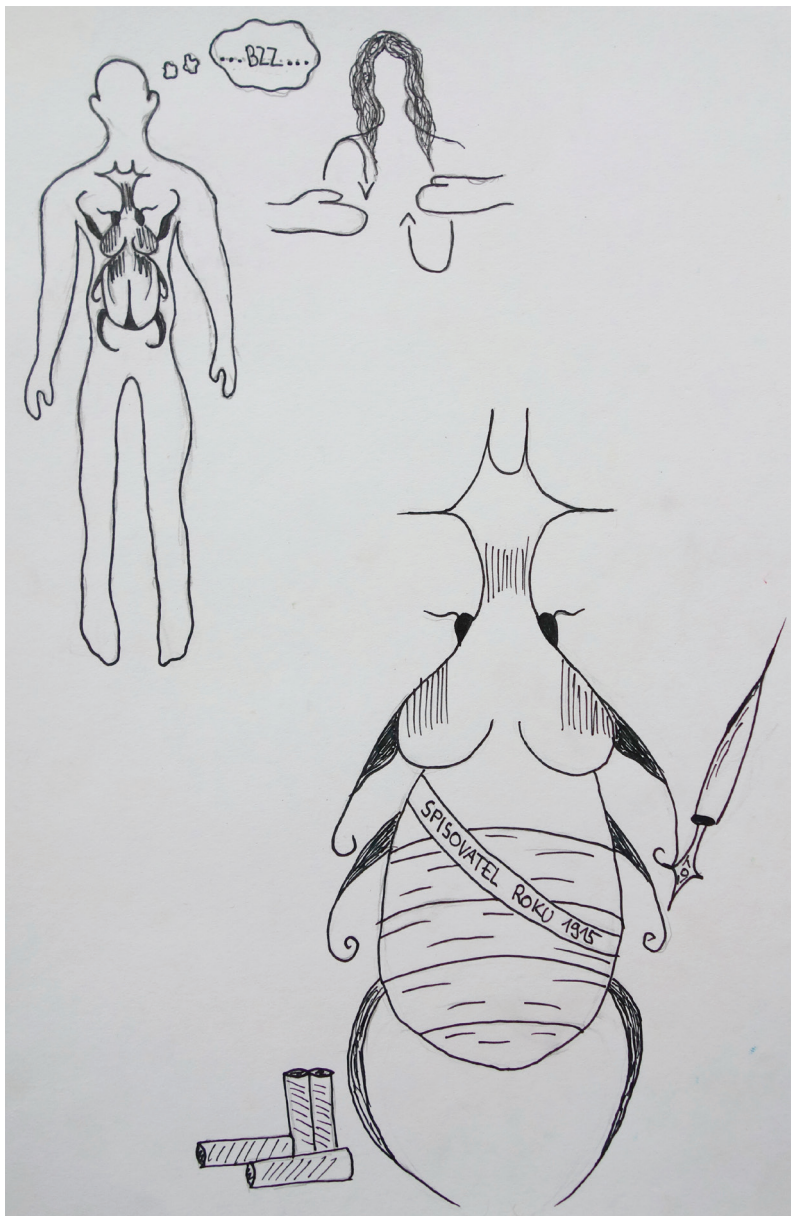
„Cožpak to nechápete? Já jsem byl

ten brouk! To mě jste zanedbávali, když mi bylo nejhůř, to vy jste mě degradovali, když jsem se nemohl bránit, a to vy můžete za to, že jsem žil v absolutním teroru a mizérii téměř čtyři roky!“

„Teď už ale blázníš, broukem jsi byl nanejvýš šest měsíců,“ ozval se konečně otec, ale dál si mazal chléb máslem.

„Já ale nemluvím pouze o té době, kdy jsem byl broukem. Mé věznění začalo už tehdy, kdy jsem si po vyučení musel najít práci. Práce, práce, pořád samá práce. Copak se takto dá žít? Však vzpomeňte, jak se vám žilo, když jste neměli luxus neustálého přísunu financí, který jsem vám poskytoval. Léta se o vás starám, platím vaše šaty, šperky, večere v restauracích... a když vy se o mě máte postarat, necháte mě radši uhnít!“

Nastalo hrobové ticho občasné přerušované vzlykáním Markétky. Třásla se a slzy jí padaly na modrou sukni. Matka ani neplakala. Věděla, že má Řehoř naprostou pravdu. Otec však dělal, jako by Řehoře ani neslyšel a dál snídal. To pro Řehoře Samsu byla poslední kapka. Vrátil se do pokoje a do starého lodního kufří si sbalil své nejněžnější osobní věci, které ležely pohřbené pod nánosy prachu a špíny. Bez jediného slova vyšel ze dveří bytu, zabouchl za sebou dveře a už nikdy se do rodného domu nevrátil.

Plynuly dny a měsíce, během kterých Řehoř živořil v bídě a nouzi. Neměl práci a žádnou si hledat nechtěl, přežíval na darech od přátel a příspěvcích od města. Doba, kterou strávil v broučím těle, mu dala spoustu času přemýšlet. Jaký je smysl bytí, života? Pokládal si otázky a hledal odpovědi. Jediná otázka, kterou si nikdy nepoložil, se týkala jeho proměny: Proč jsem se vlastně proměnil v brouka? Odpověď znát nechtěl. Po nějaké době však zjistil, že bez peněz se v moderní společnosti žít nedá, a tak se rozhodl přivydělat si alespoň nějaké drobné na chléb a mléko psaním. Psaní ho vždy bavilo, ale jeho vášeň byla přebita pracovními povinnostmi. Aby však nikdo nepoznal, že je jakkoliv spřízněný se Samsovými, rozhodl se zvolit si nějaký pseudonym. Dlouho bloumal, než ho napadlo nějaké důstojné jméno. Řehoř Samsa — tedy, teď již Franz Kafka, usedl ke stolu v jedné hospůdce a začal psát první větu své nové povídky: *Když se Řehoř Samsa jednou ráno probudil z nepokojných snů, shledal, že se v posteli proměnil v jakýsi nestvůrný hmyz.*

Literární texty:

Eliška Eretová
Kristýna Hermanová
Jitka Hodačová
Ema Hofmeisterová (III.)
Klára Hrdličková
Justýna Jirsová (XIII.)
Fabien Lenker (IX.)
Filip Mathauser
Tomáš Pekárek
Zuzana Prnová (IV.)
Arvid Rakell (V.)
Safija Slimová
Lukáš Tuláček (II.)

Ilustrace:

obálka Barbora Housková
obálka Helena Gruntorádová
str. 2 Ella Turek
str. 5 Berta Budínská
str. 6 Veronika Hermannová
str. 9 Jan Vovsík
str. 10 Denisa Nováková
str. 12 Tereza Vacková
str. 14 Anežka Chlápková
str. 17 Justýna Knöpfungmacherová
str. 18 Tereza Šafaříková
str. 21 Anna Vrbová
str. 22 Aneta Durdilová
str. 24 Emma Formáčková
obálka Zuzana Fardová

